

ALKOHOL I SVERIGE

Kultur och alkohol

*Detta är ett utdrag från ”Så påverkas
vi av alkohol”, ett utbildningsmaterialet
på lätt svenska.*

Kultur och alkohol

Så startade Systembolaget

Systembolaget startade 1955 men historien börjar flera århundranden tidigare.

På 1400-talet kommer spriten till Sverige. Människorna upptäcker att spriten gör dem berusade. Sverige blir ett land där alla super. Både män och kvinnor dricker mycket sprit. Även barn dricker.

På 1700-talet vill kungen att bara staten ska få tillverka och sälja sprit. Människorna i Sverige fortsätter att tillverka sprit hemma och supandet fortsätter.

På 1800-talet blir det mer problem med att folk dricker mycket alkohol. Präster och läkare försöker stoppa det.

En del människor blir sjuka av att supa och kan inte arbeta. I staden Falun finns flera gruvor. De som äger gruvorna förlorar mycket pengar när gruvarbetarna inte kan arbeta.

Ägarna får tillstånd att vara ensamma om att tillverka och sälja sprit. Pengarna från försäljningen använder ägarna till att göra livet bättre för arbetarna. Idén sprids över Sverige.

Butikerna där sprit säljs kallas för "system". År 1955 blir alla system i landet ett bolag. Det heter Systembolaget och ägs av staten.

Systembolaget tänker på människors hälsa och säljer alkohol med ansvar. Systembolaget är ett företag som många i Sverige tycker om.

DISKUTERA

Svara på frågorna i par.

1. Vad händer när spriten kommer till Sverige?
2. Vad vill kungen?
3. Varför vill de som äger gruvorna att arbetarna ska dricka mindre alkohol?

ORDLISTA

Berusad Person som druckit mycket alkohol. Full.

Supa Dricka mycket sprit.

Gruva Plats i ett berg där det finns t ex kol.

Tillstånd Något man får göra.

Hälsa Hur man mår.

Högtider i Sverige

En högtid är något viktigt som man firar. Jul och midsommar är exempel på högtider. De firas en gång om året. Många högtider och traditioner i Sverige kommer från religionen. Idag firar många i Sverige jul och påsk utan att tänka på religionen.

JUL

Jul firas i december. Det är en kristen högtid till minnet av att Jesus föddes. Det är vanligt att ha stjärnor eller ljus i fönstren till jul. Många har också tomtar. Den 24 december är det julafton. Då äter man julmat och delar ut presenter. Presenterna kallas julklappar. Många familjer har en julgran. Under granen brukar man lägga julklapparna.

MIDSOMMAR

Midsommar är en högtid som firas i slutet av juni. Midsommar firas för att det är den ljusaste tiden på året. På midsommarafton dansar människor runt en midsommarstång. Det är en stång med blommor. En tradition är att lägga sju olika blommor under kudden på midsommarnatten. Kanske drömmer du på natten om den man eller kvinna som du ska dela livet med.

ORDLISTA

Högtid Dag eller dagar då man firar något viktigt.

Tradition Något man firar eller gör på samma sätt, t ex jul.

SKRIV

Vilken är din favorithögtid? När firas den? Hur firar du den?

Mat och dryck vid högtider i Sverige

Det är ungefär samma mat vid alla stora högtider i Sverige. Man har ofta ett smörgåsbord med flera kalla och varma rätter. Det är fisk, som sill och lax. Det är också kött, som korv och köttbullar. Till julen är det vanligt att äta skinka och till påsken är det vanligt att äta lamm. Potatis, smör och bröd finns nästan alltid på bordet.

I Sverige finns också andra traditioner där mat och dryck är viktiga. Kräftskiva är en sådan tradition. Kräftor är skaldjur. I slutet av sommaren har många människor kräftskiva. Det är en fest då familj och vänner äter kräftor tillsammans.

En annan mattradition är att äta surströmming. Det är en fisk som luktar mycket starkt och smakar salt. Surströmming är också vanligt att äta i slutet av sommaren.

DRYCKER

Det är ungefär samma drycker vid de olika högtiderna. Till maten serveras ofta öl och en alkoholfri dryck. Det serveras också snaps. Snaps är kryddad sprit. Till snapsen sjunger man snapsvisor. Snapsvisor är sånger som man sjunger innan man skålar. Idag dricker vi i Sverige mindre alkohol än förut. Men snapsvisorna finns kvar och det kommer nya visor. Även de som dricker alkoholfria drycker sjunger med i sångerna och skålar.

BERÄTTA

1. Vad äter man när det är högtid och fest i ditt födelseland?
2. Vilka alkoholfria drycker är vanliga?
3. Vilka drycker med alkohol är vanliga?

ORDLISTA

Alkoholfri Utan alkohol.

Smörgåsbord Bord med flera maträtter och drycker.

Kräftskiva Fest när man äter kokta kräftor, vanligt i augusti.

Skaldjur Djur med skal som lever i vattnet.

Snaps Ett litet glas med kryddad sprit. Kallas också nubbe.

Visa Sång som ofta är lätt att sjunga.

Skåla Dricka något tillsammans med andra och säga skål.

Ayaka firar nyår med familjen

I Japan är nyår en viktig högtid. Nyåret börjar den 1 januari och firas i tre dagar. Familjen samlas och firar tillsammans. Nästan alla affärer och restauranger är stängda i Japan under nyåret. Många människor besöker tempel. Man går också till vänner och släktingar och ger varandra nyårskort. Barnen får presenter.

Ayaka är 34 år och kommer från Kyoto. Hon tycker om nyårsafton. Då träffar hon familjen. Mat och dryck är viktigt vid nyår. Vuxna dricker sött risvin som heter toso. Maten har många färger och varje maträtt betyder något. Råkor betyder till exempel ett långt liv. Ayakas farmor säger att det är för att ryggen ser ut som en råka när man blir gammal.

BERÄTTA

Vilka högtider firas mest i ditt födelseland? Hur firar ni dem?

→ EXTRA ÖVNINGAR

Fler övningar finns på omsystembolaget.se/sfi

